

קונטרס

משעיינות

החיים

דברי תורה

מכ"ק מרח ארמו"ד זצוקללה"ה

פרשת כי תבוא תשב"ד • גליון תמו

פה יוצאן סטיי יצ"ו

©

כל הזכויות שמורות

י"ל ע"י

מכון שלמה משנתו

להוצאת ד"ת של כ"ק מרן אדמו"ר זצוקללה"ה

שע"י איגוד חסידי צאנז זוועהיל

להערות והארות

או להזמנת הגליון נא לפנות לטעל:

201-455-7269

בארה"ק:

052-712-6945

דוא"ל:

mayunoshachaim@gmail.com

דרוש לפרשת מי תבוא

תשנ"ט

אם נוח לו לאדם שנברא או נוח לו שלא נברא, בארץ ישראל ובחו"ל

בתוה"ק והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה (דברים כו, א). ובספרי, עשה מצווה האמורה בעניין שבשכרה תכנס לארץ. והקשו המפרשים (עי' פנים יפות וחתם סופר ועוד), הרי מצוות ביכורים אינה נוהגת אלא אחר ירושה וישיבה (קידושין לז, ב), ואיך שייך לומר שבשכרה תכנס לארץ, הרי אי אפשר לקיים מצווה זו עד שלא יכנסו לארץ.

א) והנראה לומר, על פי מה שאמרת לפרש את דברי האוה"ח הק' האמורים בפרשה, וזה לשונו: והיה כי תבוא אל הארץ, אמר 'והיה' לשון שמחה (ב"ר מב, ג), להעיר שאין לשמוח אלא בישיבת הארץ, על דרך אומרו (תהילים קכו, ב) אז ימלא שחוק פינו וגו', עכ"ל. ויתכן לתת עוד טוב טעם במה שאין שמחה אלא בישיבת הארץ, דהנה אמרו בגמ' (עירובין יג, ב), ב' שנים ומחצה נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים נוח לו לאדם שנברא יותר משלא נברא, והללו אומרים נוח לו שלא נברא יותר משנברא, נמנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, ופירש מהרש"א (מכות כג, ב בחידושי אגדות ד"ה תרי"ג מצוות), דנמנו וגמרו היינו שמנו את מצוות הל"ת ואת מצוות העשה, וראו שמצוות הל"ת מרובין ממצוות עשה, ואם כן האדם הוא קרוב להפסד ורחוק משכר, ולכן נוח לו שלא נברא משנברא.

אכן כתבו המפרשים (עי' שפע חיים דרושים ופלפולים לירח האיתנים דרוש ק"ז) דמאן דאמר נוח לו שנברא ס"ל דאע"ג דהלאווין מרובים על העשין, מכל מקום הרי קי"ל (קידושין לט, ב) דמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ואילו מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה, נמצא שהעשין מרובין על הלאווין, שהרי בכל מצוות עשה נוטל שכר הן על המחשבה והן על המעשה, ואילו הלאווין

אינו נענש עליהם אלא על המעשה בלבד, שהמחשבה הרעה אינה מצטרפת למעשה, נמצא שהוא קרוב לשכר ורחוק מן ההפסד.

זבה פירש הרה"ק מהר"ש מניקלשבורג זי"ע (הובא בהקדמה לזיר השם וסמיכת משה, ועיין בחי' הרבי ר' שמעלקא עירובין יג, ב הערה ר"י) את הכתוב (בראשית ו, ה - ו) וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום. וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ. הכוונה, וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ, היינו שרעת האדם רבה על טובתו לפי שהלאווין מרובין מן העשין, אכן אילו לכל הפחות היו לבני האדם מחשבות טובות, עדיין היו העשין מרובין לפי שבכל מצוות עשה הוא נוטל שכר על המחשבה ועל המעשה, אולם בנוסף לכך ראה ה' כי כל יצר מחשבות רק רע כל היום, שגם בעשותו אחת מכל מצוות ה' מעורבת במחשבתו מחשבת פיגול, נמצא שמכל צד נוח לו שלא נברא יותר משנברא, ולכן וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ, ודפח"ח.

ברם נודע מה שכתב בספר נועם מגדים (פרשת פינחס, במדבר כו, ג), דמה שאמרו מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה היינו רק בארץ ישראל, שהרי מבואר במהרש"א טעם הדבר שהקב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה, משום דבכל מקום אנו הולכים אחר חזקת גברא דמעיקרא ואמרינן העמד האדם על חזקתו, ולכן להיות דכל ישראל יש להם חזקת כשרות, על כן אנו אומרים דבוודאי כמו דמחשבתו הייתה לטובה, כן היה בוודאי גומר ועושה גם המעשה הטוב, לולא המניעה שהייתה לו, ולכן הקב"ה מצרף המחשבה טובה למעשה. ובבלתי טובה הוא להיפך כי החזקה מנגדתו, עכ"ד המהרש"א. אכן מבואר ברמב"ם (הלכות מאכלות אסורות פרק י"א הלכה כ"ה) הביאו מרן הב"י ביו"ד (סימן קי"ט), דהא דכל ישראל הם בחזקת כשרות, הדברים אמורים רק בארץ ישראל, לפי ששם הם שרויין בנחלתם במקום הקדושה ולא אם ממקום קדוש יהלכון בגולה ח"ו. נמצא לפ"ז לדברי הרמב"ם ז"ל, הא דאמרו חז"ל מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, על כרחך בארץ ישראל מוקמינן לה כפום טעמא דיהיב המהרש"א, עכ"ד הנועם מגדים.

העולה מדבריו, דבארץ ישראל הוא דנוח לו לאדם שנברא, משום שהקב"ה מצרף לו את המחשבה למעשה, והוא קרוב לשכר ורחוק מן ההפסד, אבל בחו"ל נוח לו שלא נברא, כיון שאין הקב"ה מצרף לו את המחשבה למעשה, נמצא שהוא קרוב להפסד ורחוק מן השכר. ולפי דבריו יובן היטב מה שכתב האוה"ח הק' שאין שמחה אלא בביאת הארץ, דבחוף לארץ הרי נמנו

וגמרו דנוח לו שלא נברא יותר משנברא, ואם כן ראוי לו לאדם להתעצב בלבו על כך שנברא. אולם בארץ ישראל שיש לישראל חזקת כשרות והקב"ה מצרף להם את המחשבה למעשה, שפיר נוח להם שנבראו, וראוי להם לשמוח שהם קרובים לשכר ורחוקים מן ההפסד, ולכן אין שמחה אלא בביאת הארץ.

(ב) ויש לפרש בזה הרמז בדברי בעל הטורים 'תבוא' אותיות 'אבות', עיי"ש. דהנה 'אבות' הוא מלשון רצון, ע"ד האמור (דברים כה, ז) לא אבה יבמי. הכוונה לרמז, דעיקר חשיבות ביאת הארץ היא בהיות שבארץ ישראל המחשבה טובה שהיא הרצון מצטרפת למעשה, ועל כך היא עיקר השמחה כדברי האוה"ח הק' הנ"ל.

ויתפרש בזה גם דבר הכתוב (דברים כו, ה), וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אובד אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב. ופירש רש"י, ארמי אובד אבי, מזכיר חסדי המקום, ארמי אובד אבי, לבן בקש לעקור את הכל כשרדף אחר יעקב. ובשביל שחשב לעשות, חשב לו המקום כאלו עשה, שאומות העולם חושב להם הקדוש ברוך הוא מחשבה רעה כמעשה, עכ"ל. ולפי דברינו יש לומר, שבכך שהיה בדעתו של לבן לעכב את יעקב מלשוב אל ארץ ישראל, הרי ביטל ממנו בכך את כל שכר המחשבות טובות שבחוץ לארץ אין הקב"ה מצרפם למעשה. וזהו 'ארמי אובד אבי' היינו שאיבד את הרצון ואת המחשבה טובה של יעקב אבינו ע"ה.

על פי הדברים האלה יתפרשו דברי הספרי (ועי' גם בתורת משה לרבינו החתם סופר שכתב קרוב לדברינו), דכלפי שאמרה תורה 'והיה כי תבוא אל הארץ' אין 'והיה' אלא לשון שמחה שאין לשמוח אלא בישיבת הארץ כדברי האוה"ח הק', פירשו בספרי, עשה מצווה האמורה בעניין, היינו השמחה בביאת הארץ שרמזה הכתוב במאמר 'והיה כי תבוא', שבשכרה תיכנס לארץ, שתקבל שכר על השמחה בביאת הארץ כגוף מצוות ביאת הארץ עצמה. ועל אף שהשמחה בביאת הארץ היא עדיין קודם הביאה לארץ בפועל, מכל מקום כיון שהמחשבה טובה היא על ביאת ארץ ישראל, הקב"ה מצרף מיד את המחשבה הטובה למעשה כדין ארץ ישראל.

בעידן רעוא דרעוין פרשת כי תבא

תשע"ה

בתוה"ק (כו, א-ב) והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה, ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אלקיך נתן לך ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכן שמו שם, ויש לבאר ענינה של מצות ביכורים שהתורה עושה מזה עסק גדול כ"כ יותר משאר המצוות, וברש"י (בד"ה מראשית) אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה כורך עליה גמי לסימן ואומר הרי זה בכורים, ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה, ולפי"ז יש לומר שזהו המעלה הגדולה של מצות בכורים שכולל מזת הכרת הטוב שהוא כלל גדול בתורה, אך עדיין אין זה מספיק, וכי רק אם האדם אינו מקיים מצות ביכורים הרי הוא כופה בטובתו של הקב"ה שנתן לו תאנה שביכרה, הרי הקב"ה משפיע לאדם שפע חיים וכל טוב, ועל כל נשימה ונשימה תהלל י-ה, ובאם האדם אינו מקיים אחד מהתרי"ג מצוות הריהו כופה בטובתו של בורא עולם המחיה את האדם בכל רגע וציונו לקיים תורתו ומצוותיו.

וביותר נפלא היא מה דמצינו במדרש בפר' בראשית (בר' א, ד) בראשית ברא אלקים בשביל תורה שנקרא ראשית, ובשביל ישראל שנקראו ראשית, ובזכות בכורים שנקראו ראשית, שנאמר (שמות כג, יט) ראשית בכורי אדמתך וגו', ודברי המדרש תמוהים מאוד דבשלמא בשביל התורה שנקרא ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית, מובן שפיר שהרי זהו תכלית בריאת העולם שבני ישראל יעסקו בתורה ומצוות, ובלי התורה או מבלעדי ישראל שישמרו התורה אין קיום לעולם, אך מהו המעלה הגדולה של מצות ביכורים שהאדם מביא כמה פירות אל הכהן בבית המקדש יותר משאר תרי"ג מצוות עד כדי כך שבשביל מצוה זו לבדה נברא העולם.

ונקדים מה שכתב בספה"ק ערוגת הבושם בפ' תצא (בד"ה כי תצא הוי) דהנה יש ב' מיני צדיקים א' שאינו מניח היצה"ר לקרב אצלו כלל, וקודם

בואו אליו מרחיקו מאצלו, ויש צדיק שמניחו לבא אצלו, אך כובשו לא להסיתו לעבירה, ולמשל היצה"ר מסיתו לחמדה, אומר להצה"ר אעשה כדברך שאלך אחר חמדה אך אחר חמדה של מצוה והולך ולומד תורה בחשק גדול ובחמדה גדולה, וכן בכל דבר שהוא מסיתו למדה רעה הוא לוקח אותו המדה לעבודת הבורא ית"ש, ונראה דהדרך השני הוא יותר משובח, ומבאר בדרך משל לאדם שישן בחנות לשמור סחורה, ולא היה הדלת סגור בבריה חזק, ושמע באמצע הלילה שגנב אחד ובא ועשה תחבולות לפתוח הדלת, וכאשר שמע זה היה ירא לנפשו והתחיל לצעוק בקול גדול לב"ב שיבאו שירא מהגנב וברח הגנב מחמת הצעקה, ומעשה כזה אירע גם לאיש אחר, אך הלה כששמע שהגנב בא שתק כמי שאינו שומע, וכשבא הגנב לפנים בחנות, תפש אותו ואסרו בנחשתיים, אבל לא רצה לצעוק כדי שיברח הגנב כי אמר בדעתו כשיברח הגנב שמא יבוא עוד בלילה זה או בלילה אחר, ושמא אהיה נרדם בשינה ולא אשמע ויעשה מה שלבו חפץ, ולכן אעשה לו דבר שלא יוסיף לגנוב עוד כי בודאי יפול עליו פחד שלא יתפסו אותו כבראשונה, והנמשל מובן מאליו,

ומביא מה ששמע בשם הרה"ק בעל דעת קדושים זי"ע לפרש הכתוב בפרשתן (כח, לא) שורך טבוח לעיניך ולא תאכל ממנו חמורך גזול ולא ישוב לך, דהנה כמה בני אדם כשבאים לעשות תשובה יושבים בתענית ואינם משימין על לבם עיקרו של תענית, ויותר טוב ומועיל עצת הראב"ד שבעוד הנאתו מהמאכל לפניו ימשיך ידו, וזה יותר מסוגל מכמה תעניות, שהרי כל זמן שעדיין לא נזדכך כראוי, הן אמת בעוד ששרוי בתענית נכנע קצת קשיות ערפו, אבל כשאח"כ ישב לאכול ולשתות שוב ישיב אליו יצה"ר כבתחילה, משא"כ אם מכניע אפו בעודו הנאה הגשמיות לפניו ומושך ידו לא ישיב אליו עוד, וזה שאמר הכתוב עצה נכונה שורך טבוח לעיניך ולא תאכל ממנו היינו שתמשיך ירך בעודנו טבוח לעיניך, אז תוכל להיות בטוח שחמורך היינו גשמיותך גזול **מלפניך ולא ישוב לך**, אבל אם יסגף האדם גופו בתענית וימנע כליל מהנאת עוה"ז, אזי בגמר התענית שוב יתעורר בו כח החומר ויחזור לסורו.

ובדרך זה מפרש הערוגת הבושם הכתוב כי תצא למלחמה על אויביך היינו היצה"ר, ונתנו ה' אלקיך בידך אם רצונך שהשי"ת יתננו בידך אז לא תרחק את הנאות הגשמיות מכל וכל, אלא **ושבית שביו** שבמלחמת הרשות היינו בהנאת עוה"ז שהם בכלל דברים המותרים תשבה אותו עם שביו, לא כשתפרוש מהם לגמרי בתעניות וסיגופים, כי אז ישוב אליו בגמר התענית, אלא העצה היעוצה להכניע היצה"ר בשעה שעוסקים בהנאת עוה"ז ע"י

שימשוך ידו למשך זמן, ובדרך זה יהי' חמורך גזול מלפניך ויבטל כח החומר של הנפש הבהמית באופן שלא ישוב לך, עכתדה"ק ועיי"ש שמאריך עוד בזה.

והנה במצוה של ביכורים ידועים דברי הרמב"ם (מורה נבוכים ח"ג פל"ט) דמקרא ביכורים יש בו מדת ענוה גם כן, שהוא לוקח סל על כתפיו ומודיע לבני אדם חסדי ה' וגמולותיו, שמעבודת האלוקים הוא שיזכור עיתות צרתו ועניני מצוקותיו כשירחיב לו האלוה, וכעין זה כתב הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בפרשתן (בד"ה כי תכלה לעשר) שמצות ביכורים מביא האדם למדת הכנעה וענווה, ואז יראתו ואהבתו שלימה בעבודת הבורא יתברך, וענין הביכורים הוא כדי להחליש כח התאוה באדם, כיון שעל ידי שהאדם מצפה ומיחל כבר זה עידן ועידנים שיביכרו פירותיו הרי מיד כשביכר גדול מאד תאות האדם לאכול הפירות, וגם שהאדם מחבב קב שלו יותר מעשרה קבין של חבירו, ולזה צייתה התורה לתת ראשית הביכורים אל הכהן, וזה רמז התנא בלשונו כיצד מצות ביכורים אדם יורד לתוך שדהו וראה תאנה שבכרה כורך עליה גמי, דהיינו האדם הרוצה לשבר תאוותיו כי לב האדם מתאוה לפרי ראשון וצריך לשבר תאוותיו בזה, כורך עליה גמי פירוש יזכור יום המיתה איך היא מונח בקבר ויצמיח עליו גמי ועשב, ובזה יתגבר על תאוותו לטעום מהפירות הנחמדים לעיניהם, בזה שיתן הראשונים אל הכהן ורק אח"כ יאכל להשביע נפשו.

ובאימורין הנתונים למעלה יתבאר שפיר מה שהפליגו חז"ל במעלת מצות ביכורים עד שאמרו שבשביל ביכורים שנקרא ראשית נברא העולם, שהרי לא נברא העולם אלא בשביל ישראל שיעסקו בתורה ומצוות, וזה אי אפשר בזמן שבני ישראל שקועים בתאוות עוה"ז, וכדרך שהביאו התוס' (כתובות קד. בד"ה לא נהנית) מהירושלמי עד שאתה מתפלל שיכנסו דברי תורה בלבבך, התפלל שלא יכנסו מעדנים במעיך, ולכן בכדי שיתמלא התכלית של בריאת העולם שבני ישראל יעסקו בדברי תורה מוכרחים בני ישראל להכניע החומר המושך את האדם לעניני גשמיות, והעצה היעוצה שיתקיים לימים רבים נתבאר למעלה, שלא יסגף עצמו לגמרי מדברים המותרים כי אז לאחר זמן מה שוב ישוב היצה"ר בתחבולות ובערמה, משא"כ כאשר האדם נהנה מדברים המותרים במדה הנצרכת להחזיק גופו, ומושך ידו למשך זמן וכתשובת הראב"ד, אז יתקיים התשובה בידו כי לא גירש את היצה"ר באופן שיוכל לחזור, אלא כבשו תחת רגליו באופן שלא יהיה לו תקומה, שהרי הוא אוכל לתאות נפשו, רק הוא מונע עצמו מעט בכדי לשבור החומר ולעשות נחת

רוח הבורא ית"ש, וכגון דא יוכל לעשות בכל עת שאוכל, משא"כ להתענות לא יוכל זמן מרובה, וגדלה החשש שכאשר יפסיק תעניתו יחזור לסורו.

והנהגה זה מורה לנו מצות ביכורים, שכשאשר האדם רואה פירות מכל עמלו משך כל השנה, הרי בעודו בכפו יבלענו, וע"ז זה בא ציווי הכתוב שהפירות הראשונים שהוא מתאווה להן כ"כ לא יאכל בעצמו, אלא יעלה אותם לבית המקדש ויתן אותם לכהן, ובזה מכניע האדם הנפש הבהמית באופן שיתקיים לימים רבים, כי אינו מפריש עצמו לגמרי מפירות הנחמדים, אלא שמושך את ידו מהראשונים שהוא מתאווה להן כ"כ ומעלה אותן להשי"ת, ובדרך זה יוכל להכניע החומר בתמידות, ונמצא שביכורים מביא את האדם לשבור כח התאווה ורק עי"ז יוכל האדם לזכות לכתרה של תורה, שהרי תורה ותאוות עוה"ז אינם הולכים יחד, ורק בכח מצות ביכורים ושבירת החומר יזכה האדם לתורה, והרי תכלית הבריאה היה שיעסקו בני ישראל בתורה, וזה אי אפשר כי אם אחר שיכניע האדם כח התאווה במצות ביכורים, ואתי שפיר דרק בשביל **ביכורים שנקרא ראשית** היינו בכח שנותן הראשית שהוא מתאווה להן כ"כ להשי"ת **נברא העולם** שהרי אחר שבירת החומר יוכל האדם לזכות לתורה שזהו תכלית בריאת העולם.

עוד נראה בדרך זה, והוא עפ"י מה שידוע מספה"ק שכאשר מתעורר באדם תאוה גשמית עליו לנצל התעוררות זה לעבודת הבורא, וזה עולה בסגנון אחד עם דברינו הנ"ל שא"א לבטל כח היצר לגמרי בזה שמגרשים אותו, רק צריך האדם ליאבק עמו ולהכניע אותו וזהו ע"י שיקח אותו התעוררות שעורר בו היצה"ר וינצל אותו לעבודת ה' וללימוד התורה, וזהו שאמר הכתוב **ולקחת מראשית פרי האדמה** שתיקח התאוה והרצון הגשמית לפרי האדמה, **ושמת בטנא** שתשים כל רצונך רק בלימוד התורה, וכדברי האוחה"ק (כו, ה) ד'טנא' רומז לששים מסכתות כמנין טנא, ואין המדובר חלילה כאשר נתעורר באדם תאוה לדבר האסור, אלא אפי' כאשר מתעורר באדם תאוה לדבר המותר, לא ילך אחר תאוות לבו, אלא ימסור תאוה זו לעבודת ה' וללימוד התורה, שאין לך הנאה גדולה כמו לתרץ קושיית הפני יהושע, או לפלפל בדברי האורים ותומים, ומה גם בדברי ה'קצות' וה'נתיבות' שעל כגון דא אמרו (ב"ב קעה:): הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות.

וידועים דברי האור החיים הק' בפרשתן על הפסוק ושמחת בכל הטוב, דרומז 'בכל הטוב' אל התורה כאומרם ז"ל (ברכות ה.) ואין טוב אלא תורה,

שאם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם ע"כ, ובכן כאשר האדם יקח ההתעוררות לתאווה גשמית וינצלה ללימוד התורה ממילא ימנע עצמו מתאוות עוה"ז כי לא יהיו בעיניו מאומה נכד ההנאה של לימוד התורה, וכמו שראו אצל צדיקים שעסקו בתורה כל היום וכל הלילה, וכל כך היו דבוקים בתורה עד שלא הבחינו כלל בין יום ללילה, ואף שאין אנו במדריגה זו, עכ"פ עבודה זו הוא שוה לכל נפש שכאשר מתעורר באדם תאוה גשמית ינצלה לעבודה הבורא, ובזה יכניע כח החומר שבנפש הבהמית ויתקיים לימים רבים, כי לא דחה לגמרי התאוה אלא ניצלה לעבודת ה'.

בדרך זה נראה לבאר מה שאומרים בסליחות במוצאי מנוחה קדמנוך תחלה וכו' הדגיש הפייטן קדמנוך תחלה, היינו שקמנו בהשכמה מיד בתחלת היום, ובשעה שבני אדם מתאמים לחטוף עוד כמה דקות ועוד כמה דקות בשינה מתוקה נדדנו שינה מעיינינו, ויובן בזה מנהגינו לומר סליחות בהשכמה דייקא ולא כאלו שנוהגים לומר במוצאי שבת בחצות הלילה, כי כאשר האדם נשאר ער אף שהוא עיף מאוד בכדי להתחנן להשי"ת ולשפוח שיח בודאי חשוב הוא מאוד, אך לא יאריך זמן רב כי אי אפשר לו לאדם בלי שינה, ובזה עדיין אינו מכניע את היצה"ר אלא מדחהו למחר, וכאשר ילך על משכבו לנוח שוב יתגבר עליו היצה"ר וביום השני לא יניחנו לקום בהשכמה לסליחות, אך כאשר ביום הראשון מיד מנתק האדם עצמו ממטתו ונותן 'ראשית' היום להשי"ת הריהו מכניע את היצה"ר באופן שיוכל לעמוד לימים רבים, ולזה אנו מבקשים בזכות אשר במוצאי מנוחה קדמנוך תחלה, שבני ישראל מנדדים שינה מעיניהם מיד בתחילת היום, ובזה מכניעים הנפש הבהמית לימים רבים באופן ש'חמורך' היינו כח החומר גזול מלפניך ולא ישוב לך, ובזכות זה הט אונך ממרום יושב תהלה לשמע אל הרנה ואל התפלה.

עוד נראה בביאור הכתובים בריש פרשתן ובהקדם מה דאיתא בשם הרה"ק רבי יוסף מיאמפלא ז"ע (בנו של זקה"ק הרבי ר' מיכל'ע ז"ע) לבאר הכתוב (שמות כא, כא) אך אם יום או יומים יעמוד לא יקום כי כספו הוא, דיום רומז ליום הכיפורים ויומים לראש השנה, וכאשר באים ימים הקדושים אלו כל נפש ישראלית מתעורר מפחד יום הדין אריה ישאג מי לא ירא, אך צריך האדם ליהרהר שהתעוררות הזה ימשך גם לאחר ימים הנוראים, וזה פי' הפסוק אך אם

יום או יומים יעמוד, אין עמידה אלא לשון תפילה (ברכות ה): דאם האדם אינו מתפלל כי אם בראש השנה ויוה"כ לא יקום אין לתפלה זו תקומה, כי כספו הוא מכיון שאינו מתכוון אלא לכספו ע"כ, ולדרכינו אפשר לפרש כסף מלשון כיסופין וחמדה, אך אם יום או יומים יעמוד לא יקום אם עבודתו לילחם עם היצה"ר הוא רק ליום או יומים אין תקומה לעבודה זו כי כספו הוא כי עדיין נשאר עם כל תאוותיו, ואם כי הצליח לדחות את היצר לכמה ימים, הרי לא לעולם חוסן ומיד יחזור היצה"ר וישוב אליו.

אלא העצה היחידה הוא **כי תבא אל הארץ** כאשר תבא להכניע הארציות וכח החומר, ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו' וכדברי הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ע כי לב האדם מתאוה לפרי ראשון וצריך לשבר תאוותיו בזה, וכורך עליה גמי פירוש שיזכור יום המיתה איך יהא מונח בקבר ויצמיח עליו גמי ועשב, ויתבאר לפי"ז המשך הכתוב ונתת ללוי שתתן כל מגמתך בימים הקדושים להתפלל על הפגמים אשר פגם שאלו מלווין את האדם לעולם האמת, ובימים הקדושים לא יהא עיקר תפלתו על כפסו ופרנסתו שיוכל למלא כל תאוותיו כימי קדם, אלא יתחנן על נפשו שימחול לו השי"ת על הפגמים שילוו אותו אחר פטירתו מן העולם, ואולי כי לזה רומז ולקחת מראשית כל פרי האדמה כי בימים אלה ירבה האדם בתחנונים ולחלות פני קל שימחול לו אשר פגם בימי הנעורים בראשית כל פרי האדמה, ולתפילות כאלו יש קיום, שכאשר יתבונן מה ישאר ממנו לאחר מאה ועשרים ומה ילוו אתו ממילא ימאס כל תאוה אשר הוא נגד רצון הבורא, וכמאמר נעים זמירות ישראל (תהלים קז, יז-יח) אולים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו, כל אכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מות, כי כאשר האדם משים לפני עיניו שערי מות ממילא אילים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו, כי כל אוכל תתעב נפשם, ובזה שהאדם כורך עליו גמי וזוכר יום המיתה איך יהא מונח בקבר ויצמיח עליו גמי ועשב, מתקיימת התשובה לימים רבים כי בקל יוכל להתגבר על תאוות גשמיות כאשר יתבונן מה ילוו אתו לאחר פטירתו.

ולזה בראשית ברא אלקים בשביל ישראל ובשביל התורה שנקראו ראשית, אמנם איך יוכלו ישראל לזכות לתורה הרי נפש הבהמית וכח החומר מונע בעדם מלידבק בתורה הקדושה, ולזה אמרו בשביל ביכורים שנקרא ראשית, שנותנים פירות הראשונים שהם תאוה לעינים להשי"ת, ומקיימים 'שורך טבוח לעיניך ולא תאכל', ועוד זאת שכורך עליו גמי ומזכיר יום המיתה ובזה מכניעים

כח היצה"ר שלא יוכל לעורר תאוות הגשמיים ומתקיימת 'חמורך גזול מלפניך ולא ישוב לך', וממילא אפשר לזכות לכתרה של תורה.

הנה הלילה משכימים כבר לסליחות, ואני אומר בכל שנה שאין יוצאים בזה שמשכימים ביום הראשון, שכן כן היתה עיקר התקנה לומר באשמורת הבוקר דייקא, וכמו שאומרים בפיוט 'שחר קמתי להודות לך', וידוע כמה עורר כ"ק מרן אדמו"ח זי"ע להקפיד על אמירתה בבוקר השכם דייקא כמו שנתקנה, ואם כי עולה בקושי להשכים קום, אדרבה הרי נתבאר שזה הכוונה 'בזכות ביכורים שנקראו ראשית' שהאדם מוסר להשי"ת מה שהוא מתאוה, והשעות הראשונות של היום שהאדם מתאוה להמשיך בשינה הריהו מוסר להשי"ת, ומשכים לסליחות, ואח"כ לומד דף גמרא, שזהו דבר הכי גדול שנתן לנו השי"ת להכניע את היצה"ר.

ירחם השי"ת בזכות הרצון טוב שיש לכל אחד מישראל, על כל כלל ישראל, בכל מקום שהם, בכל מקומות מושבותיהם, בכל אתר ואתר, בכלליות ובפרטיות, וכל אחד יזכה לפעול שנה טובה ומבורכת, כתיבה וחתימה טובה בספרן של צדיקים גמורים, ויתברכו כל ישראל לראות נחת דקדושה מהבנים, הרי רואים מה שקורה בעולם, ובימים אלה צריכים שמירה מיוחדת על הבנים, וירחם השי"ת על כל ישראל וישפיע לנו רפואות וישועות, ונזכה בקרוב ליגאל בגאולה שלימה, במהרה בימינו, אמן.

